

Schriftelijke vragen aan het college (op basis van artikel 16 of artikel 55 Reglement van Orde)

Datum: 5 augustus 2025
Zaaknummer: 1254608
Steller van de vragen: Michel Blom
Politieke partij: Progressief Molenlanden
Onderwerp: Raadsinformatiebrief voortgangsrapportage RES 1.0
Portefeuillehouder: Wethouder Jan Lock
Behandelend ambtenaar: dit veld wordt ingevuld door het college
Toelichting: –
Op 15 juli jl. mochten wij via een raadsinformatiebrief de voortgangsrapportage RES 1.0 Alblasserwaard 2025 ontvangen. De fractie van PM heeft grote zorgen over de voortgang van de RES 1.0 en wenst de navolgende vragen te stellen. PM benadrukt, dat de RES een bod is tussen de gemeente Molenlanden en Gorinchem. Zo mogelijk verzoeken wij dit in uw antwoorden te betrekken. Vraag 1: Wat is de reden, dat de werkelijke opbrengst van Giessenwind lager uitvalt dan verwacht? Antwoord 1: De reden dat de werkelijke opbrengst lager is dan de eerdere berekening liet zien, is gelegen in de rekenmethodiek die NPRES hanteert. Voorheen gingen we, conform de rekenregels van NPRES, uit van kengetallen die beschikbaar werden gesteld. Voor windpark Giessenwind leidde dit tot een berekende opbrengst van 28 GWh of 102 TJ aan opgewekte elektriciteit. NPRES stelt nu dat, als er werkelijke productiecijfers van een project bekend zijn, deze gebruikt moeten worden in plaats van het kengetal. Via Windstats en RVO hebben we recent de daadwerkelijke productiecijfers ontvangen en op basis van deze werkelijke exploitatieresultaten hebben we uiteindelijk 18 GWh doorgevoerd.

Vraag 2: Welke berekeningen lagen ten grondslag aan de berekening van de opbrengst van Giessenwind?

Antwoord 2:

De formule die NPRES hanteert, als van kengetallen wordt uitgegaan, is gebaseerd op windturbinecategorieën. De windmolens van Giessenwind kennen een tiphoogte van 151 meter en daarmee vallen ze net in een klasse waarin windmolens van 150 meter en hoger zijn ingedeeld. Op basis van de vollasturen en het windklimaat is gekomen tot de eerdere inschatting van 28 GWh.

Vraag 3: In de voortgangsrapportage blijkt ook de opbrengst van zon op dak lager dan verwacht. Een aantal oorzaken worden daarvoor genoemd. Wat is de reden, dat de schatting van die opbrengst destijds te optimistisch is geweest?

Antwoord 3:

Ten tijde van de RES 1.0 is de verwachte opbrengst van zon op dak ingeschat op basis van een inventarisatie van met name grote, onbenutte daken. Daarbij is gerekend met het bruto dakoppervlak, zonder dat we rekening konden houden met aanwezige technische, juridische of economische belemmeringen. Deze benadering is destijds gekozen vanwege het ontbreken van detailinformatie op gebouwniveau en de wens om de potentiële opbrengst maximaal inzichtelijk te maken.

Inmiddels blijkt uit nieuwe cijfers van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) dat een aanzienlijk deel van het dakoppervlak in de praktijk niet of niet volledig benut kan worden voor het opwekken van zonne-energie. Dit komt onder meer door constructieve beperkingen, de aanwezigheid van asbest, eigendomsverhoudingen, beperkte netaansluitingscapaciteit en de monumentale status van sommige panden.

Daarnaast is de basis onder het verdienmodel weggevallen (o.a. door netcongestie). Binnen de RES vraagt dat daarom om een bijstelling. Die bijstelling zoeken we niet in het bod, maar in de aanpak van belemmerende factoren en het opzetten van nieuwe verdienmodellen, waardoor investeren in zon weer aantrekkelijk wordt. Dat pakken we o.a. aan in de regiodeal met de agrarische energiehub

Vraag 4: De conclusie is dat het bod RES 1.0 in 2030 niet wordt gerealiseerd. De optimalisatie van Groote Haar samen met de middelgrote windturbines/erfmolens en de zonprojecten is onvoldoende. Hoe is het mogelijk, dat aan de gemeenteraad is voorgespiegeld, dat dit voldoende zou zijn om het bod te realiseren en nu naar korte tijd blijkt, dat dit niet het geval is?

Antwoord 4:

De conclusie van de RES-voortgangsrapportage 2025 is dat het, met name door ruimtelijke, technische en financiële en lange looptijden voor procedures niet aannemelijk is dat we het bod uit de RES 1.0 gaan realiseren vóór 2030.

Dat het halen van het bod voor opwek van zonne-energie onder druk staat hebben wij u eerder bericht. Op 15 oktober 2024 hebben wij u in een Raadsinformatiebrief gemeld dat de groei van zonprojecten tot dat moment onvoldoende was om het gestelde doel voor 2030 te halen.

Ten aanzien van windenergie hebben wij in juli 2024 in het raadsvoorstel 'Locaties windenergie RES Alblasserwaard' gemeld dat er 6 tot 10 grote windturbines extra nodig zijn om het windbod te halen. Uw raad heeft toen besloten om alleen het Molenlandse deel van locatie S aan te wijzen als door de provincie te onderzoeken gebied voor windenergie en in te zetten op de realisatie van middelgrote windturbines en erfmolens. De raad van Gorinchem besloot zoeklocatie S aan te dragen aan Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, mits deze dient als alternatief voor Avelingen. Voor beide sporen zijn vervolgens diverse onderzoeken gestart, onder andere om te bepalen wat de maximale opbrengst zal zijn. In de RIB over de Samenwerkingsovereenkomst windenergie RES Alblasserwaard van 11 maart jl. hebben wij u hier over bericht. Deze onderzoeken zijn nog niet afgerond, maar we kunnen op basis van wat nu bekend is wel stellen dat met de optimalisatie van locatie S en de realisatie van middelgrote windmolens en erfmolens het volledige windbod niet voor 2030 gerealiseerd zal zijn. Overigens betekent dat niet dat het bod niet gehaald kan worden, maar niet binnen de gestelde tijd. Molenlanden gaat nog steeds voor haar 50% van het bod

Vraag 5: Kunt u inschatten wat de reactie van GS zal zijn, nu de doelstellingen niet worden gerealiseerd?

Antwoord 5:

De Voortgangsrapportage 2025 is in het Bestuurlijk Overleg RES Alblasserwaard besproken met gedeputeerde Potjer. Daarbij is afgesproken dat alle partijen zich inzetten om het bod zoveel mogelijk in te vullen en om stappen te zetten om te komen tot een lokaal/ regionaal duurzaam energiesysteem. In de samenwerkingsovereenkomst windenergie RES Alblasserwaard die we samen met de provincie Zuid-Holland en gemeente Gorinchem hebben ondertekend hebben we deze lijn al vastgelegd. Over deze overeenkomst hebben we u op 11 maart 2025 geïnformeerd.

Wij kunnen er daarom vanuit gaan dat Gedeputeerde Staten onze koers steunt.

Vraag 6: Nu laatstgenoemde conclusie wordt getrokken, menen wij dat alles in het werk gesteld moet worden om die doelstellingen wel te halen. Welke (out of the box) maatregelen liggen dan voor?

Antwoord 6:

Wij zijn het met u eens dat alles in het werk gesteld moet worden om de doelstellingen uit RES 1.0 zoveel mogelijk te halen. Dat geldt voor duurzame opwek (door middel van zon en wind) en voor energiebesparing.

Daarnaast zullen we ons nadrukkelijk richten op het realiseren van een lokaal/ regionaal duurzaam energiesysteem. Sinds het opstellen van RES1.0 zijn er namelijk nieuwe ontwikkelingen gekomen (zoals netcongestie) die om maatregelen vragen. In antwoord op vraag 10 en 12 gaan we hier nader op in.

Vraag 7: Is in dat kader het raadzaam om Avelingen als locatie toch weer te betrekken?

Antwoord 7:

De provincie heeft naar aanleiding van de Analyse van de omgevingseffecten en de HIA geconcludeerd dat Avelingen geen kansrijke locatie voor windenergie meer kan zijn vanwege de impact op de UNESCO-werelderfgoedstatus van de Hollandse Waterlinie, in het bijzonder op de vestingstad Gorinchem.

Wanneer op Avelingen 2 windturbines met een tiphoogte tot 195 meter geplaatst worden is het effect op werelderfgoed verwaarloosbaar. Echter, met 2 windturbines van deze omvang kunnen marktpartijen geen rendabele businesscase realiseren. Andere locaties zijn om deze reden al eerder afgefallen in de windverkenning.

In de samenwerkingsovereenkomst windenergie RES Alblasserwaard zijn de gemeenten met de provincie daarom overeengekomen dat Gedeputeerde Staten Avelingen niet meer opneemt als locatie voor windenergie in haar omgevingsbeleid. Er is geen ruimte meer om van deze afspraken af te wijken.

Vraag 8: Het College heeft kennelijk nog steeds de ambitie om de doelstellingen van de RES te behalen. Waarop is dit optimisme gebaseerd?

Antwoord 8:

Wij verwijzen u hiervoor naar onze antwoorden op de vragen 5 en 6.

Vraag 9: Hoe denkt u de doelstellingen van 50% lokaal eigendom te realiseren?

Antwoord 9:

De doelstelling om lokaal eigendom van minimaal 50% te behalen, is na te streven door te stimuleren en te faciliteren dat commerciële partijen te allen tijde de samenwerking zoeken met lokale of regionale energiecoöperaties en om gezamenlijk op zoek te gaan naar de beste balans van lokaal eigendom per windproject. In sommige gevallen is dat bv. 25%, in het meest optimale geval is dit percentage 100%, maar vaak is het initiatief rond 50% lokaal (conform de landelijke doelstellingen). Omdat de projecten nog niet volledig

concreet zijn, is nu nog niet aan te geven welk percentage van toepassing zal zijn op windprojecten in de RES Alblasserwaard. De aanpak in Molenlanden (kleine en middelgrote windturbines) staat overigens garant voor volledig lokaal eigendom, omdat grote energiemaatschappijen niet geïnteresseerd zijn in dit type turbines.

Vraag 10: U denkt met het stimuleren van innovatie, creëren van energiehubs, koppeling duurzame energie met de transitie van de agrarische sector de doelstellingen van het bod te halen. Kunt u aangegeven op welke wijze deze maatregelen daaraan bijdragen en waarom de doelpunten die wijze wel worden behaald?

Antwoord 10:

Door een directe koppeling tussen opwek, opslag en lokaal verbruik van elektriciteit kan het aandeel duurzame energie toenemen. Door netcongestie zijn nieuwe combinaties nodig van bijvoorbeeld zon-op-dak en/of middelgrote en kleine windturbines in combinatie met batterij-opslag en/of conversie naar waterstof. Dit vraagt wel om innovaties zowel in de techniek als in de samenwerking tussen bedrijfsleven onderling en in relatie tot de publieke organisaties. Initiatieven voor energiehubs laten zien dat dit volop in ontwikkeling is.

Op korte termijn (in 2030) zal dit nog onvoldoende doorontwikkeld zijn om de doelstellingen uit de RES volledig te halen. Op de (middel)lange termijn (2040 en verder) zijn deze innovaties nodig om een duurzaam gebruik van elektriciteit te kunnen waarborgen.

Vraag 11: Waarom wordt m.b.t. de netcongestie niet duidelijker gestuurd op lokale opwek, lokaal gebruik? Denk aan turbines op industrieterreinen of afspraken tussen daar gevestigde bedrijven over fluctuerende energieverbruik.

Antwoord 11:

U doelt waarschijnlijk op de realisatie van de middelgrote windturbines binnen de gemeente Molenlanden. Waar het gaat om de middelgrote windturbines binnen de gemeente Molenlanden, is in het door de raad vastgestelde lokale beleid op basis van het provinciale beleid opgenomen dat deze turbines zich binnen BSD (bestaand stads- en dorps) gebied moeten bevinden. Dus in dit geval wordt het uitsluitend mogelijk gemaakt dat windturbines zich op of aangrenzend aan bedrijventerreinen zullen worden gerealiseerd. De bedrijven- of ondernemersverenigingen bezien op dit moment in hoeverre juist windturbines achter de meter kunnen worden geplaatst om het lokale gebruik te optimaliseren. Daarvoor zijn wel afspraken nodig met de netbeheerder, Stedin, die daarom ook intensief betrokken is bij de toekomstige windprojecten binnen de bedrijfsterreinlocaties in Molenlanden. Aanvullend: voor de windverkenning van grootschalige windenergie is een door de raden vastgesteld uitgangspunt dat het de voorkeur heeft van opwek dicht bij gebruik.

Vraag 12: In de rapportage geeft u aan dat er een verschuiving zal plaatsvinden van het zoeken naar opweklocaties naar lokale duurzame energiesystemen. Kunt u aangeven, wat hiermee wordt bedoeld?

Antwoord 12:

Hiermee wordt bedoeld dat gezocht moet gaan worden naar combinaties van lokale (vaak meer kleinschalige) opwek, opslag en verbruik. Het landelijk netwerk zal altijd als backbone blijven bestaan maar in den lande ziet men een verschuiving om zoveel mogelijk lokaal op te wekken en te gebruiken. Deze ontwikkeling is ook zichtbaar in de Alblasserwaard. Zie ook het antwoord op vraag 10.

Vraag 13: In hoeverre verenigt zich deze beweging met de ambitie om de doelstellingen van de RES wel te halen?

Antwoord 13:

Deze ambitie ligt in het verlengde van de doelstellingen van de RES. Door diverse beperkingen is grootschalige opwek op land op korte termijn op veel plekken niet mogelijk. Door lokale opwek met lokale opslag en verbruik te koppelen kan op de (middel)lange termijn de doelstellingen van de RES gerealiseerd worden. Zie ook het antwoord op vraag 10.

Vraag 14: Welke verkenningen zijn nu nog nodig ten aanzien van de financiële participatie en waarom gebeurt dit nu pas?

Antwoord 14:

Verkenningen naar de mogelijkheden voor financiële participatie zijn aan de orde als voor grootschalige duurzame energieprojecten een ontwikkelstrategie wordt bepaald. Voor onze RES-regio is dat op dit moment alleen voor windlocatie S aan de orde. Met energiecoöperatie De Knotwilg als initiatiefnemer voor de 2 reeds onherroepelijk vergunde turbine is er al sprake van financiële participatie vanuit de leden van de energiecoöperatie. Daarnaast is financiële participatie een randvoorwaarde in de lopende verkenning naar de mogelijkheden om locatie S ten opzichte van de 2 vergunde turbines uit te breiden.

Vraag 15: Welke verkenningen zijn nu nog nodig ten aanzien van de realisatie van middelgrote windturbines en waarom gebeurt dit nu pas?

Antwoord 15:

Op 9 juli 2024 heeft de gemeenteraad het college van B&W in Molenlanden opdracht gegeven om op zoek te gaan naar alternatieven voor grootschalige windenergie. Op 31 oktober 2024 is de studie opgeleverd van Bosch en Van Rijn die de kansrijkheid van middelgrote windturbines op bedrijventerreinen heeft onderzocht. Sinds de winter van 2024 is het contact verder opgezocht met bedrijven en ondernemersverenigingen van de meest kansrijke locaties, te weten Gelkenes en Schelluinen-West. Op dit moment worden ideeën en wensen van ondernemers verder uitgewerkt. De ondernemers en de bedrijven staan zelf aan de lat voor realisatie van middelgrote windturbines. Waar mogelijk en wettelijk is toegestaan faciliteren RES Alblasserwaard en de gemeente Molenlanden zelf dit proces. Ten behoeve van toekomstige projecten is er ook een Leidraad Participatie opgesteld en aan de verschillende ondernemersverenigingen beschikbaar gesteld.

Vraag 16: Heeft u al contact kunnen leggen met gegadigden voor de middelgrote windturbines?

Antwoord 16:

Jazeker, met een vertegenwoordiging van ondernemers op zowel Gelkenes als Schelluinen-West is periodiek contact om te bezien op welke plek en onder welke voorwaarden middelgrote windturbines kunnen worden gerealiseerd in de nabije toekomst. Mogelijk leidt dit tot de realisatie van meerdere middelgrote en/of iets kleinere windturbines.

Vraag 17: Zo ja, kunt u daar een update over geven?

Antwoord 17: Zie antwoord op vraag 16.

Vraag 18: Kunt u aan de hand van de nu beschikbare informatie aangeven welke zon- en windenergie er aan de hand van de plannen en berekeningen, zoals deze er nu liggen opgewekt gaan worden?

Antwoord 18:

Nee. Daarvoor moeten de plannen nog nader uitgewerkt worden, zoals we in de RIB over de Samenwerkingsovereenkomst windenergie RES Alblasserwaard van 11 maart jl. hebben aangegeven.

Vraag 19: Welke afwijking heeft dit t.o.v. de planning, zoals deze ervoor lag?

Antwoord 19:

Zie ons antwoord bij 18.

Vraag 20: Welke consequenties heeft dit t.o.v. wat de gemeente Molenlanden en Gorinchem met de provincie heeft afgesproken en hoe staat de gemeente Gorinchem nu in dit proces?

Antwoord 20:

We werken in RES verband nauw en goed samen met de provincie en de gemeente Gorinchem. Alle partijen zien het als een gezamenlijke opgave. De provincie heeft in haar analyse op de omgevingseffecten en HIA geconcludeerd dat er geen andere locaties voor grootschalige windenergie zijn dan mogelijk op locatie S/Gorinchem noord.

Vraag 21: Met welke middelen denkt u alsnog de doelstellingen te kunnen realiseren en welk tijd is hiervoor nodig? Deze vraag geldt zowel voor zon- als windenergie (vanuit de opgave RES 2.0)

Antwoord 21:

Uw opmerking over RES 2.0 kunnen wij niet duiden: er is namelijk geen opgave RES 2.0. Voor het maximaal invullen van het windbod werken we binnen de ruimte die uw raad en de raad van Gorinchem ons gegeven hebben.

Vraag 22: In hoeverre zijn de voorstellen onder 21 te realiseren en zo ja met welke gevolgen in inzet (geld) als tijd (Avelingen)?

Antwoord 22:

U verwijst in uw vraag naar Avelingen. Zoals in antwoord op vraag 7 is aangegeven, is Avelingen geen geschikte locatie voor grootschalige windenergie.